

U g e s k r i f t

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 12.

Løvedagen den 20de Marts 1858.

2den Mærg.

Indhold.

Uddrag af Indberetning om Nordre Bergenhus Amts Landbrugsffoles Virksomhed for Aaret 1856. — Om Sædens Nebelægning i dens rette Dybde. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Uddrag af Indberetning om Nordre Bergenhus Amts Landbrugsffoles Virksomhed for Aaret 1856.

Undervisningen paa Landbrugsffolen er i 1856 fredeen frem efter den i Planen bestemte Orden, aldeles paa samme Maade, som i de foregaaende Aar, og har den, overensstemmende med Elevernes Optagelsestid, været delt i 2de Afdelinger, nemlig: En for de Eldestoptagne og En for de Ungstoptagne.

Med de Eldeste eller 1854 Aars Elever er gennemgaaet:

1. Forsættelse af Læren om Husdyrene, almindelig Oversigt over deres Naturhistorie, deres Yderlære, Rase, Dyrtart, Guenons Kjendemærker, almindelig Sundhedslære, om Hestenes Skoning m. m.
2. Fysik, Mechanik, Redskabers Konstruktion etc.
3. Fremstilling af den indre Landøkonomi.
4. Læren om det landøkonomiske Regnskabsvæsen, Jordtaxationer, samt Vejledning i at opmaale Marker.
5. Om hvorledes et Gaardsbrug hensigtsmæssigt bør bebygges.

Med de fra 1ste Oktober 1855 optagne Elever er gennemgaaet:

1. Læren om Dyrenes og Planternes Livsfunktioner (Fysiologi); dennes Anvendelse for Sundhed og Sygdom m. m.
2. Læren om de forskellige Arter Gjødning og deres Anvendelse.
3. Agerdyrningsslære.
  - a. Nylandsrydning for de forskellige Jordarter og Lokaliteter.
  - b. Det opdyrkede Areal's hensigtsmæssigste Behandling for Sæd og Græs i Almindelighed og for vore Forholde i Særdeleshed.
  - c. De forskellige Sæd- og Græsarter, som bedst kunde anvendes i vort Land.
  - d. Naturlig Engdyrning, Engvanding, praktisk Vejledning heri.

4. Guenons Lære om Hjorenes Melkeveie.

5. Paaabegyndt Læren om Husdyrene.

Med de den 1ste Oktober 1856 optagne Elever er i de sidste 3 Maaneder af Aaret gennemgaaet: Fremstilling af Chemien i Almindelighed og Landbrugskemien i Særdeleshed.

Den 6te Oktober 1856 blev offentlig Afgangsramen afholdt.

I 1856 er, som de foregaaende Aar holdt Søndagsffole med samtlige Elever, og har Undervisningen i denne ligeledes været delt i 2de Klasser, efter Elevernes Optagelsestid. Paa Søndagsffolen er i den nævnte Tid gennemgaaet: Norsk Grammatik og Geografi, dels i Forsættelse med de Eldeste, dels fra nyt af med de sidst Ankomne.

Jeg har ligeledes i det forløbne Aar ladet Eleverne undervise i de 4 Regningsarter, samt Proportionslære.

Eleverne har i det forløbne Aar fortsat med at holde Dagbøger, turvis hver sin Maaned, over saavel Thermometer- som Barometerstand, Veirliget samt Regn- og Snemængden. Ligeledes have Eleverne i 1856, som i de forløbne Aar, ført verelvis alle Gaardens Husboldningsbøger og Mædbøger, samt Arbeidsjournalen.

Angaaende Landbrugsffolens praktiske Virksomhed vil jeg tillade mig at bemærke, at de i mine tvende forrige Aars Beretninger omfalte indhegnede Strækninger af plougbar Mark i Sommer bleve saavidt ryddede og opdyrkede, at fra i Høst af Plan for et regelmæssigt Sædskifte er bleven udfæstet og tænkt at bringes i Udøvelse fra næste Aar, uden at fremtidig Nylandsrydning paa Gaardens udyrkede Marker herfor vil træde forstyrrende i Veien.

Af 6 til 12 Veiearbeidere fra Lærdal og Sogndal, som fra 24de April til Begyndelsen af November 1856 vare i Arbejde hos mig, blev opgravet Nyland fra nyt af omtrent 26 Maal, a 12 Spd. pr. Maal for Gravning og Oprensning af Sten og Fururodder, hvoraf der var en stor Mængde.

Andre 27 Maal Nyland, tilbels rensede og opgravne 1854 & 1855, blev i Vaar og Sommer fuldstændig afpuddede og tilsaæede med Byg, Rug og Poteter. Desuden blev endnu 17 Maal Nyland oprensede 1854, forberedede til Besaaing næste Vaar, medens de i Sommer opgravede

26 Maal først skulle besaaes med Vinterrug næste Høst, da de endnu tiltrænge en Del forberedende Arbejder af Udgrøftning og Myrpaakjorsel af omtrent 100 Læs paa Maalet, inden de med For- del kunne besaaes. I disse 70 Maal Nylænde, hvorpaa Arbejdsvirksomheden i Sommer i Marken hovedsagelig har været anvendt, ere optagne omtrent 350 Favne Stenhulveiter, samt 100 Favne aabne Grøfter. Eleverne have i Mellemmaannene, og ellers til enhver Tid, været beskæftigede med Deltagen i disse Nylandsarbejder, og have de især udført den dermed forbundne Pløining, Brænding, Planering og Jordblandning.

Ved Siden af disse Nylandsarbejder havde ogsaa i Sommer et ubetydeligt Efterbygningsarbejde fra 1855, der stadigen fra 1ste April beskæftigede 3 a 4 Snekfere og 2 a 3 Bygningsmænd, ved Opbygning af et nyt Stabur, nye Sæterhuse paa Stolen, foruden en hel Del andre Arbejder ved Hovedbygningen. Disse Folk udhug i Vaar ligeledes Rønder til en Vandledning paa omtrent 300 Alen, for at lede Gjødselvand fra Høset hen over en Engstrækning af omtrent 50 Maal, som hermed hver Vaar og Høst skulle bevandes fra en Gjødseldam i Nærheden af Sæterhuset. Planering af Tunet medtog ligeledes i Sommer megen Arbejdskraft, og stod i Forening med de foregaaende nævnte Arbejder hemmende i Veien for en oftere paatænkt Udgrøftning af en Myr paa 100 Maal, tæt ved Sæteren, omtrent $\frac{1}{4}$ Mil fra Gaardens Hjemmark, hvor jeg har i Sinde at anvende de derpaa avlendes Produkter til Sommerfodring for Bølingen.

Avlingen paa den opdyrkede Mark blev i Aar mindre i Forhold til Udstrækningen, end foregaaende Aar; thi den hele Tiden jævnt, først kolde og tørre, og siden kolde og fugtige Sommer bevirkede en i det Hele sen og træg Vegetation.

Den Mark, som i Sommer var besaaet, udgjorde:

af Gradet Byg	27 Maal.
= Torebyg	11 —
= Baarrug	1 —
= Vinterrug, tilsaet 1855	3 $\frac{1}{2}$ —
= Vinterrug, ubsaet i Høst	6 $\frac{1}{2}$ —
= Poteter	9 —
= Ræper	2 —

Jalt tilsaet Mark 60 Maal.

Af denne tilsaede Mark vare 27 Maal første Mars Nylænde, som for ikke havde baaret nogen slags Sæd.

Vinterrugen slog godt til, og avledes heraf omtrent 3 Tønder pr. Maal, særdeles god Rug. Hvormegit af det øvrige Korn der avledes, vides et. Torebygget er af en fortrinlig Kvalitet, og giver en god Avl. Det gradede Byg derimod giver mindre Udbytte og meget let Korn, uagtet Ageren havde et rigt Udseende; men det svære Regn og den kolde Fugtighed, som indtraf i August, hindrede en jævn Modning paa Kornet, hvilket Veirligt tillige ogsaa voldte megen Velaf. Kornet giver ikke saa lidet i Skjappen; men det er tykkfallet og af lidet Mars. Endel gradet Byg paa en Myr, som formedelst altfor silbig Ud- s

endnu stod grønt og i Mating de første Dage af September, blev beskadiget af Frost i de kolde Nætter, som her indtraf den 2den, 3die og 4de September.

Potetesavlen var ganske god. Heraf avledes 209 Tønder, eller noget over 23 Tønder pr. Maal overhoved; dog gave Potetesagrene meget forskellig Udbytte. Paa 2 Maal, en gammel, udmærket Husmandsager, tilsaet 31te Mai og optagen 3die Oktober, avledes . . . . . 43 Tønder.

2 Maal, andet Aar efter oppløiet Bold, Byg 1855, tilsaet 3die Juni og optagen 4de Oktober, avledes . . . . . 62 —

5 Maal, første Mars Nylænde, tilsaet 16de og 17de Juni, optagen 8de og 9de Oktober, avledes 104 —

Jalt 209 Tønder.

Poteterne gjødsledes i Juren, dels med Faare- møg; men Storsjeparten med Kompost fra Svinehuset og Ildhuset.

Af Bygagrene blev 20 Maal igjenlagte til Eng og besaaede med Kløver og Timothei, noget over 5 T pr. Maal, og viste det ubsaede Fro meget tæt Græs i Høst.

Det forrige Aar tilberedede Ræpelænde blev i Vaar, formedelst forandret Bestemmelse med Sædfliset, ikke benyttet til Ræpen; men tilsaet med Byg og gjenlagt med Kløver og Timothei. Jeg havde derfor i Sommer ikke anden Mark til Ræpen, end 2 Maal Nylænde, som først bleve færdige til Besaaing 18de Juli. Uagtet denne silbige Marstid lod jeg dog Assistenten beplante disse tvende Maal med Ræper, Turnips, dels for at vise Eleverne Metoden, og dels for at kunne avle, om ikke andet, saa dog en Del Ræper til 14 a 15 Svin, som stode paa Stald, og til vore hjemmeverende Hagefjor og Kalver. Disse silbigaaede Ræper skjøde ogsaa en Masse Ræper, saa at de nævnte Kreatur havde fuld Mad heraf og af smaa Ræper i September og Oktober, og endda sil vi atpaa, da Ræperne bleve optagne 14de Oktober, 14 Tønder større Ræper. Jeg anførte dette, fordi det oftere hender, naar man er Nylandsrydder, at man først faar et Stykke Mark færdigt i Slutningen af Juli, som man da, om ikke med stor Fordel, men dog med nogen Fordel, kan tilsaet med Ræper til Foder for de hjemmeverende Kreatur, hvorfor man oftere kommer i Forlegenhed, naar man vil fore godt, og især naar man har affattet den Usik, at lade sine Svin gaa løse paa Hjemmarken, til Skade baade for egne og Naboers Marker. Til næste Vaar har jeg tænkt at dyrke Ræper i det Større. Jeg har nemlig i Høst ladet tilberede 8 Maal vel opløst og jordblandet Myr, som til næste Aar skulle besaaes med Turnips, og vil det da vise sig, hvorledes disse ville lykkes paa for dem passende Lænde her, hvilket jeg hidindtil ikke har kunnet benytte til mine Turnipsagre. —

Benmet blev i Aar forsøgt anvendt paa Vintersæd, Baarsæd og Eng. Som i min forrige Marsberetning omtalt, bleve de forrige Høst ud-

saae 3½ Maal Vintersæd gjødslede med 5 Ldr. Benmel, og stod Vinterrugen i Aar saa ganske udmærket, baade i Straa og Kærne. I Høst den 7de September blev 6½ Maal Nylænde paa Myr tilsaat med Vinterrug og gjødslet med 10 Ldr. Benmel à 6 Boger pr. Lønde. Benmelet bredsaas med Haanden og nedharvedes med Sæden. Rugen spirede jævnt og stod meget frodigt i September og Oktober til Frostens indfandt sig i November.

4 Maal Voldsbrud i Myr, oppløst i Høsten 1855, bleve tilsaede 30te Mai med Grabet Byg og paastrøet 6 Lønder Benmel, som ligeledes nedharvedes med Sæden. Denne Ager stod meget furen og tyndt i hele Juni; men i Juli, da en stærkere Varme indfandt sig, skjød den overmaade frodigen i Veiret og satte jævnt store Aar, men blev nu alfor tyk, sloges ned og stod endnu grøn med liden Mating i Begyndelsen af September, da de kolde Frostnætter bestabigede en Del af Kornet. Var ikke dette Tilfælde indtruffet, vilde her blevet en rig Avling, eller hvis Ageren havde været saet i den rette Saattid (paa Myrjord her Midten af Mai) vilde den have været moden inden Frostens kom, i de saakaldte Jærnætter, hvilket i kolde Sommer almindelig her indtræffe i Begyndelsen af September.

Jeg vil med Hensyn til Anvendelsen af rent Benmel bemærke, at det neppe burde bruges til Kornarter anderledes, end paa Vintersæd, fordi flere Betingelser for dets Opløsning her ere tilstede, end ved dets Brug paa Vaarsæd, især i regnløse Egne om Baaren, som Tilfældet er i Sogn. Benmelet først opløst i Kompost anvendes derimod med snar Nyttie og Fordel paa al Slags Sæd.

I Haven blev tilsaet 7de Juni 2½ Maal Byg, hvor forrige Aar var Ræper, samt gjødslet med 2 Lønder Benmel. Denne Ager blev mærkverdig frodig; thi her avledes 11 Lønder Byg.

Paa vore Bandingsenge blev i Aar udstrøet 9 Lønder 2 Skjæpper Benmel à ¼ Lønde pr. Maal. Engen var 4de og 5te Mars Timothei, tillagt Nylænde. Første Slæt paa disse Enger gav en ganske taalig Avling, 25 à 30 Boger pr. Maal; den anden Slæt var høist ubetydelig. Noget Aarsag til at Benmelet ikke viste den her forventede Virkning kunde ogsaa ligge i den kolde Sommer, som i Aar ingen klækelig Græsvegetation kunde drive frem paa vore Bandingsenge.

Græsavlens var forøvrigt i Aar meget mindre end 1855, i Forhold til Udstrækningen; thi medens al Eng 1855, som var dyrket, gav 40 Boger pr. Maal overhoved, var Udbyttet i Aar derimod ¼ Del mindre eller omtrent 30 Boger pr. Maal; men da jeg fra 1855 havde 40 Maal gjenlagt Eng af Kløver og Timothei, blev Mængden af det avlede Hø dog alligevel noget mere end ifjor. 37 Maal af de fra forrige Aar gjenlagte 40 Maal gav en meget god baade første og anden Slæt, især af Rødkløver, som anden Slæt paa de 12 Maal især, endog stod 1 Alen høit. 4 Maal af disse gjenlagte Marker gav omtrent 100 Boger paa Maalet af næsten blot Timothei;

omtrent ¼ Part Timothei, ½ Part Kløver. Denne Engs overordentlige Rigdom hidrørte dels fra dens Beliggenhed i Ly for de kolde Vinde i Begyndelsen af Juli, og dels af, at denne Ager var meget rigeligere gjødslet andet Aar i Omlobet med Jisseruff og Benmel, end de øvrige og gjenlagte Ager 1855.

Jeg anfører dette Faktum, fordi man oftere har anført som en Erfaring, at Timothei ikke giver tæt Eng efter længere Tids Dyrkning — en Erfaring, som strider stik imod den her vundne i 20 Aar, angaaende denne Græsart. Sagen er, at man vil have en rig og tæt Eng af Timothei, uden tilstrækkelig at gjøde den eller give den fuld Næring. At den da mislykkes, ved man forud, uden at derover behøves at indsamles megen Erfaring. — Paa 10 Maal Myr af den i 1854 gjenlagte Eng, og som 1855 gav en rig Avling, à 50 Boger Timothei og Kløver paa Maalet, odelagdes saa godt som aldeles i Aar al Græsrod af Isbrand, eller Græsroden fros i Februar og Mars af den da i lang Tid herskende Varsfrost. Myren (Hjellemyren kaldet) er nemlig en 3 à 6 Alen dyb Sump, og er Kløver og Timothei i slige meget omfintlig for lang Varsfrost i første Omlob af Driften, inden Jordskorpen i passende Dybde har erholdt de fornødne uorganiske Iblandinger. Dette anføres som en Paamindelse for Myrdyrkeren, om Fordelen og Nødvendigheden af Jordblanding.

Haven kom i Aar saavidt istand, at vi fik udfukket Humlehaven, besaaet den planerede Afdeling for Urter, samt udplantet en Del Æble-, Plomme- og Kirsebærtrær. I Planteskolen blev forædlet i Aar omtrent 100 Æbletrær, men deraf uddøde de fleste Pøder paa 20 Stykker nær, som kom sig. Da jeg i Urtehaven fik mere end til Husbehov af Gulerødder og Raal, forsøgte Salg heraf inde i Bergen; men dette svarede en saalet Regning, at Afftibningsomkostningerne slugte Gevinsten; thi paa samme Tid, som man inde i Bergen betalte 2 Spd. pr. Lønde Potetes, erholdt jeg for Gulerødder 8 Ort pr. Lønde og 4 Sk Stykket for Raalhovederne. Jeg lod derfor paa Høsten en Del af Raalen opføre til Kreaturerne.

Over Udbyttet af Kreaturholdet have Eleverne turvis fort Bog, som i de foregaaende Aar. Tabeller over saadant Udbytte for hvert enkelt Dyr især kan ikke være af saa almen Interesse, udenfor et længere Tidsrum, hvorfor jeg ikke meddeler dem her. Naar jeg fratræder Amts-Landbrugs skolens Bestyrelse, agter jeg at udgive en praktisk Beretning om dens Virksomhed, i de Aar jeg har bestyret samme, og vil der blise meddele de her i flere Aar holdte Optegnelser over Foderet og dets Værd, sammenlignet med det deraf erhvaldte Udbytte paa Landbrugs skolen. Her vil jeg kun bemærke, at da Fodringen i det forløbne Aar har været ens med de foregaaende Aars, har ogsaa Udbyttet omtrent været ligedan. Over Ro har i Gjennemsnit givet 1,180 Potter Melk à 2 F. Tvende Kjør havde givet 2,200 Potter à 2 F., som er det høieste Melkeudbytte af enkelte Kjør her paa Gaarden. Til en Prøve forsøgte jeg

forrige Vinter og Vinteren 1854 og 1855 at gjøde tvende Drex, den Ene fra 1ste November til 14de April og den Anden fra 20de Oktober til 4de April. De fik kun Ræper og Hø, og solgtes i Bergen, den Ene for 44 Spd. og den Anden for 36 Spd. Indsætningsprisen var 22 Spd. for Begge, eller man kunde kjøbe Drex om Høsten af den Størrelse for 11 Spd. pr. Stykke. Fraregnet Salgsomkostningerne betales Foderet med 25 Spd. for hver, hvilket jeg fandt svarede Regning. Drexene vare Loværing og af eget Aht; de veiede, da de slagtedes: den Ene 13 Bog og den Anden 11½ Bog Slagtervægt pr. Stykke. Jeg anfører dette fordi det muligens kunde interessere En og Anden at gjøre Forsøg med Gjødning af Ræper og Hø — hos os endnu neppe forsøgt her i Amtet, medens Ræpegjødning i England, som bekendt, er almindelig saa godt som paa enhver Gaard. Jeg agter ogsaa til næste Aar at gjøre Forsøg med at gjøde Faar med Ræper og Hø. I England ansees denne Maade at anvende Turnipsen paa end fordelagtigere, idet man her ved Siden af meget og godt Kjød faar mer og bedre Uld.

Da Sædskiftet og Dyrkningsmetoden paa enhver Gaard betinger Udbyttet og følgelig Indtægten, og da endvidere Sædskiftet paa Landbrugs-skolen især er Elevernes Undervisningsfelt i det egentlige Agerbrug samt Redskabernes Anvendelse, — vil det muligens være af megen Interesse, at jeg her meddeler en kort Oversigt over de til Omløb fra 1857 af indhegnede Marker. Disse ere afdelte i 6 Nummer, hvert Nummer er indhegnet for sig med Stengjerder eller Stolpegar*), og hvert Nummer er fra først af ved den udkastede Plan for Gaardens Opdyrkning ordnet saaledes, at det indeholder omtrent halvt Myr og halvt fast Mark, bakket og flad om hinanden. Nummerne ere endvidere inddelte saaledes, at den aarlige Kjørsel til Markerne, som ere oppe i Cirkulationen, er omtrent eens; ligeledes gaa Vognveie til enhver Indhegning især, for ei under Omlobet at fjøre over anden Mark, end den brugte, og for at ved Afgræsningen om Høsten Kreaturerne kunne komme til hvilken af Markerne man vil, uden Hindring.

At ordne et Gaardstuel paa denne Maade, samt i Forbindelse med Tunet er ikke ganske ligesom frem her i Amtet paa en Gaard med større Udstrækninger, formedelst Markerne's Uensartethed og en Mængde mellemliggende Ujævnheder og udyrkede Hauger, hvorfor noie maa udkastes Kart og Plan ved Begyndelsen af Gaardens Rydning over Sædskiftets Afdeliger, især naar man ogsaa paa samme Tid, som man rydder, indhegner sine Marker.

*) Jeg har kasseret alle andre Trægjerder og har nu kun dette. Hos mig betales det med 6 s pr. Favn for Opsætningen, og godt opsat staar det i 25 Aar, uden anden Reparation, end at en Gun paaslaaes hit og her.

Markerne's Navne og Nummer.	Indhegningens eller Markerne's Størrelse i plesteland.	Deraf opbyrket.	Udbyttet paa plesteland, som kan faaes ind under Dyrkning til Omlobet efter Behøag, uden at forbyrket betregelm. Sædskifte.	1858.	1859.	1860.	1861.	1862.	1863.
No. 1. Sommerfalten	58 Maa.	42 Maa.	16 Maa.	Winterug.	Robfrugter.	Byg.	Græs.	Græs.	Græs.
No. 2. Sjellebo	53 —	35 —	18 —	Græs.	Winterug.	Byg.	Græs.	Græs.	Græs.
No. 3. Sjellebo og Brøndehaug	56 —	46 —	10 —	Græs.	Græs.	Winterug.	Græs.	Græs.	Græs.
No. 4. Sjirnsbalen og Mjøltebyr	53 —	42 —	11 —	Græs.	Græs.	Winterug.	Græs.	Græs.	Græs.
No. 5. Fften og Ffretre	53 —	43 —	10 —	Robfrugter.	Byg.	Græs.	Græs.	Græs.	Græs.
No. 6. Falsvetre og Ranghejsten	55 —	43 —	12 —	Byg.	Græs.	Græs.	Græs.	Græs.	Græs.
No. 7. Gaven Eng	328 —	251 —	77 —	Winterug.	Robfrugter.	Byg.	Græs.	Græs.	Græs.
Salt i de 7 No. indhegnet	22 —	22 —	77 —						
	350 —	273 —	77 —						

Markerne's Nummer ere følgende.

Sædskifte i 6aarigt Omlob.

Foranstaaende Sædskifte er anderledes indrettet og ordnet, end det, som var paatænkt udført fra 1855, og som omtalt i min Beretning om Landbrugsstolen 1854. Aarsagen hertil er, at det der omtalte Omlobsbrug var beregnet paa tillige at skulle være Undervisningsfelt for Elever paa Landbrugsstolen og derfor mere varieret, end Foranstaaende, der hovedsageligen er beregnet paa egen Jordel. For at undgaa Brak, der altid er en Ledfager af et ufuldkommet Agerbrug, idet man altid enten brækker af Mangel paa Driftskapital, eller fordi Marken ikke er i behørig Stand, saaes første Aar Vintersæd paa opploiet Vold, gjødslet med kunstig Gjødning af Benmel, Fiskeruss eller deslige, andet Aar Poteter i Vaffer og Ræper i Myr, gjødslet med al Gaardens Kreaturgjødsel, 20 Pæs pr. Maal gennemsnitlig; tredje Aar Byg og gjødslet med etaarig Kompost af al Gaardens Gjødsel fra Ild og Vasterhuset, Priset og Grisehuset ogsaa 20 Kjørrelæs pr. Maal. I Bygget saaes Græsfrø, almindelig hos mig 6 $\mathcal{F}$ pr. Maal, nemlig 4 $\mathcal{F}$ Timothei og 2 $\mathcal{F}$ Kløver. Af andre Græsarter, som jeg har forsøgt, nævnes Lolium perenne, Daelylus glomerata — (dette Græs ser man oftere anbefalet, hvilket det neppe fortjener —), Poa praleusis og Alopeguris pralensis, Musrumpegræs; men jeg har igjen forladt dem, som givende ikke halvt Udbytte her i det mindste i en Haft, det er de første Aar, med som Kløver og Timothei paa vel dyrket Jord.

Hvert Maal har kostet med Indhegning og Alt at rydde og istandsætte for Ploven overhoved 20 Spd. Regnes ogsaa, at de fornødne Huse til Driften have kostet 15 Spd. pr. Maal, og de have kostet mig vel det, beløber altsaa Rydningsværdien og de fornødne Huse samt Markens oprindelige Værdi til omtrent 40 à 45 Spd. pr. Maal.

Om med saa stor Bekostning opdyrket Jord vil forrente sig, kunde der blive Spørgsmaal. Bist er det, at denne Kapital, fast i Jorden, ikke har den Værdi, som en lignende disponibel eller bevægelig Sum, uden ved ganske tilfældigt Eftersaveri. Ja, det som mere er, da intet Forpagningssystem endnu har udviklet sig hos os, som i England og andre agerdyrkende Lande, ere større dyrkede Marker i vort Land aldeles indtægtsløse uden selve Eierens Driftskapital, ved Siden af hans tilbørlige Indsigt i at bruge denne, eller at han ialfald paaser, at den bruges med Indsigt; et at tale om, at de i Jorden og dens Huse lagte Penge ere afhængige af en Mængde ofte uberegnelige Konjunkturer, gode eller slette Kommunkationer, Omsætningsmarkedet, klimatiske Forholde m. m., der kan formindste eller forøge Renten af Jordens Grundværdi.

Den rene Indtægt staar imidlertid i bestemt Forhold til Driftskapitalen og Skjønnet paa at bruge denne, og er især Udbyttet af Marken ligefrem et Produkt af Arbejds- og Gjødningskapitalen.

Med et Sædskifte, som foran nævnt, og efter de nuværende Priser, udfordres en løbende Driftskapital af omtrent $3\frac{1}{2}$ à 4 Spd. pr. Maal, — eller i det Hele en Driftskapital af 10 à 12 Spd. pr. Maal — naar Middelløvlingen aarlig efter de

vundne Erfaringer skulde kunne sættes til en Bruttoværdi af 10 à 12 Spd. pr. Maal.*) Dette er imidlertid intet Maximum eller Størsteudbytte, som al opdyrket Jord burde give; thi ellers ligger den til Tab baade for Dyrkeren og Staten. Det egentlige rationelle Agerbrugs Endemaal er derfor: Maximum af Udbytte, og følgelig Anvendelse af Maximum af Gjødning og Maximum af Driftskapital. Ved at dyrke en Gaard nogen Tid med Opmærksomhed kommer man snart efter den høieste Avling, som et Stykke Mark ifølge Jordbund og Klima kan give af de almindelig dyrkede Produkter. Denne er ogsaa snart vunden, som Koppe siger; men at vedligeholde denne høieste Avling stadigt, det er Kunsten.

Den høieste Avling paa vel gennemgjødet Jord, som her er erholdt, er 11 à 12 $\mathcal{E}\mathcal{F}$ Hø paa 1 Maal, fra 30 til 40 Tønder Poteter pr. Maal og 4 à 5 Tønder Byg og Rug pr. Maal. Om Udbyttet af Erter, Ræper, Gulerodder og Raalraber er Erfaringen saa liden, at den ikke endnu kan komme i Betragtning ved at bestemme Størsteudbyttet af disse Væxter.

Naar man ved et baarigt Sædskifte som foran nævnt kunde drive Avlingen op til:

100 Boger Hø pr. Maal de tvende Aar à 1 Ort	
8 $\mathcal{F}$ pr. Bog, er	53 Spd. 40 $\mathcal{F}$
trede Aar 60 Bog Hø à 1 Ort	
8 $\mathcal{F}$, er	16 — =
fjerde og femte Aar $3\frac{1}{2}$ Tønder	
Byg og Rug pr. Maal, frareg-	
net Udsæden à 3 Spd., er	21 — =
Den her vundne Halm, 20 Bog	
pr. Maal à 6 $\mathcal{F}$, er	2 — =
sjette Aar 30 Tønder Poteter, i	
Joderværdi à 4 Ort pr. Tønde	24
fordelt paa alle sex Aar, 6)	116 Spd. 40 $\mathcal{F}$
er aarlig	19 Spd. =

Efter et aarligt Bruttoudbytte pr. Maal af 18 à 19 Spd.; efter Prisernes Bestaendighed, — saa kunde ogsaa en saa stærk Avling, der dog her kan anses for et Maximum, eller det høieste Udbytte, taale en Gjødnings- og Arbejdskapital af fra 7 til 9 Spd. pr. Maal**, efter som man endnu vilde have tilbage 10 Spd. pr. Maal, Netto, til Afbetaling af Grundrente og Renter af Driftskapitalen. Den Sætning altsaa, at jo større Driftskapital, des større Udbytte, er følgelig begrændset af den Indskrænkning, at Driftskapitalen kan være saa stor, at den giver det største Udbytte muligt for Stedet af den dyrkede Mark. Denne Grundsætnings Anvendelse er hele Høimeligheden i det engelske Agerbrug. Hos os er denne Side af Landbruget meget lidet belyst, fordi man slet ingen Landbodrifter eller Gaardsbrug har at paavise, mig bekendt, som i længere Tid ere dyrkede efter faste Principer med Maximum af Gjødnings- og Arbejdskapital for at vise den rene

*) Dette er beregnet efter et aarligt Middeltal af 50 Boger Hø pr. Maal, 2 Tønder Byg og Rug pr. Maal, foruden Udsæden, og 20 Tønder Potetes pr. Maal. Udsæden fraregnet.

**) Hele Driftskapitalen vilde da komme paa omtrent 20 à 25 Spd. pr. Maal — hidtil ukendt hos os.

Gevinst af Avlingerne, ved Siden af Driftsoms-
kostningerne og Driftskapitalen i det Hele. Land-
brugsstolerne, som skulde give Oplysninger og
Erfaringer i denne Henseende, have endnu intet
arbejdet for den Sag.

Paa Landbrugsstolen er nu holdt meteorolo-
giske Jagttagelser i 8 Aar. Jeg vil derfor
tillade mig at give en kort Oversigt over disse,
for deraf at kunne se, hvorledes de klimatiske For-
holde tager sig ud her. For at undgaa formegen
Vidsløstighed, ubelades Barometer-Optegnelserne,
samt Vindenes Retning.*)

Af Temperatur-Optegnelserne vil det erfares,
at her ere milde Vintre og at hele Forskjellen af
Vinterkulden kun udgjør $2\frac{1}{2}$ Grad Celsius, me-
dens derimod Sommervarmen har vist sig hoist
ustadig, idet der ved denne er en ideltig Synken
og Stigen under og over Middelttemperaturen for
8 Aar, lige indtil den store Forskjel af 5 Grader,
fra den meget kolde Sommer 1851 til den meget
varme 1852, og dog er det Sommerens Varme,
som betinger Frugtbarheden, og gjør Udslaget ved
Bestemmelse af Jordens Værdi med Hensyn til
Klimatet. Vaarvarmen, April og Mai, viser der-
imod liden Forskjel aarlig fra Middelttemperaturen
for 8 Aar, hvorimod Høstvarmen er mere ustadig
i at gaa over og under Middellinien. Hvad der
ikke er uvæsentlig for Rodfrugtavlens er, at Sep-
tember har en høj Temperatur og tillige en stadig
Middelvarme, med Undtagelse af den meget kolde
September 1849. Kolde eller varme Somre har
næsten ingen Indflydelse havt paa Aarets Mid-
delttemperatur, idet den stadigen har holdt sig nær
Middellinien paa $\frac{1}{2}$ hoist 1 Grad over eller un-
der samme.

Regnmængden tillægger stadigen med hver
Maaned, fra April til August, hvorefter den igjen
aftager til December.

De tørreste Maaned er April, Mai og
Juni, ja der gives enkelte Aar, hvort der i disse
Maaned er faldet nogen Regn. August er
Sommerregnumaaned, og September Høstregn-
maaned, hvilket især har en gavnlig Indflydelse
paa Rodfrugtavlens; men da disse to Maaned
tillige ere de mindst vindstille, vilde de ofte
Besvær ved Høets og Kornets Tørring, naar man
ikke har Stør eller Hæs, som derfor er nødven-
digt Bøhave for Landmanden i disse Egne. Den
varmeste Sommermaaned er Juli, og er det især
den drivende Varme i denne Maaned, som paa
vore Vandingsenge gjør Udslaget for en rig
Grøsvæxt.

Ellers have Temperaturforholdene her i de
sidste 20 Aar aldrig været saadanne, at Misværet
er indtruffet paa Korn, Græs og Poteter paa
velbyrket Jord. Udbyttet paa denne har altid,
i Forhold til Driftskapitalen, holdt sig saa nær
Middelaslingen, som 15 pCt. under og over. Dog
have flere Aar været over, end under Middelas-
lingen i hint Tidrum. Det maa dog bemærkes,

at Middelaslingen her ikke tages i den Betydning,
som Bonden kalder Middelsaar, eller hvad man
i det officielle Sprog kalder saalebes; thi de Slags
Middelsaar hos os grunder sig ikke paa Avlin-
ger af velbyrket Mark, men paa den almindeligt
hos os herskende Dyrkning, der lader Agre og
Enge stotte sig selv.

Vestremgaard 26de Februar 1857.

E. Westrem.

Om Sædens Nedlægning i den rette Dybde.

(Cyclopedia of Agriculture II, S. 1060.)

Det er yderst vigtigt at vide, hvor dybt man
bor bringe Sæden i Jorden. Luftens Afgang
maa anses for nødvendig for Sædefornets Spi-
ring; thi naar det begraves for dybt, vil det, uden
Hensyn til Temperaturen, ikke vore; dog kan det
saaes dybere i let, porøs Jord, end i stiv Leerjord.
I Reglen er grund Saaning bedst, da Sæden
saa spirer i større Antal og i kortere Tid; dog
er dette mindre vigtigt for Vintersæd, som har
den lange Voretid. Anderledes er det derimod
med Rodfrugtfro, da dets Fremtid kan afhænge
af saa Dage, og det helst maa spire saa tidlig
som muligt, efter at det er saadet, og derpaa vore
saa hurtigt som muligt. Efterstaaende Tabel af
Petri viser Resultatet af Fro-Saaning i forskel-
lige Dybder.

Fro, saadet i en Dybde af:	Kom op over Jorden i:	Antal af Planter, som kom op:
$\frac{1}{2}$ Tomme.	11 Dage.	$\frac{7}{8}$
1 —	12 —	alle
2 —	18 —	$\frac{7}{8}$
3 —	20 —	$\frac{6}{8}$
4 —	21 —	$\frac{4}{8}$
5 —	22 —	$\frac{3}{8}$
6 —	23 —	$\frac{1}{8}$

Af disse Forsøg se vi, at jo større Dybden
er, desto længere Tid tager Spiringen, og desto
færre Frokorn komme til at spire. Dybden af 1
Tomme synes den bedste, da den er tilstrækkelig
for Jugtighedens og Luftens Indvirkning og til-
lige for at holde Lyset ude, hvilket synes at være
en nødvendig Betingelse for Spiringen.

(Danskt Ugestrift for Landmænd.)

Indlandet.

Christiania. Ifølge den svenske Posttidning
skal Hs. Maj. Kongen besøge sig noget bedre. Ved
en nylig foretagen Kjøretur, styrede Hs. Maj. selv
Hestene.

— Ifølge kongl. Resolutioner af 6te d. M. er 1)
Departementet for det Indre bemyndiget til fra

*) NB. Rummet tillader ikke Tabellernes Trykning.
Redaktionen.

dette Mars Høst af at antage Inspektør ved Ultuna Landbrugsinstitut i Sverige, F. A. Dahl, som Bestyrer af den vordende høiere Landbrugsskole i Nas Præstegjæld med en aarlig Løn af 1500 Spd. og med Forpligtelse til, foruden de Forretninger, der maatte blive henlagte under Bestyrelsen, uden særskilt Godtgjørelse at overtage Undervisningen i Tegning, Landmaaling og Nivelering samt forøvrigt paa Bilkaar, som af bemeldte Departement bestemmes; 2) er den af Departementet for det Tredde trufne Forsøining, hvorved et Beløb af 3000 Spd. af de til Vormens Farbargjorelse bevilgede Midler er udredet som Bidrag til Opførelsen af en Bro over Vormen ved Eidsvolds Sundsted, bifaldt, hvorhos det er bestemt, at som Følge af denne nye Bro's Opførelse, den ældre Vinterbro over bemeldte Elv ikke bliver af forhøje overensstemmende med det af Kanaldirektøren under 7de Mars afgivne Forslag, men derimod at borttage; 3) er der af de til tilfældige og usforudsede Udgifter i Almindelighed paa Budgettet opførte Midler tilladt udredet et Beløb af 400 Spd. som Bidrag fra Norges Side til Fremme af den til Afholdelse i Kjøbenhavn i indeværende Aar bestemte hygieniske Kongres for de tre nordiske Niger; 4) er en af Overlærer ved Kristiania Kathedralskole, Volrath Vogt, forfattet Bibelhistorie med kirkehistorisk Tillæg tilladt benyttet ved Undervisningen i Almueskolerne, overensstemmende med Lovene af 14de Juli 1827 § 14 og 12te Juli 1848 § 2, saaledes at Vedkommende have Valget mellem denne og de tidligere autoriserede Lærebøger i Bibelhistorien; 5) at der befales oprettet en permanent Telegrafstation i Studesnæshavn ifødetfor den derværende midlertidige Station.

— Indredepartementet har meddelt Følgende Stipendier til et Ophold i Sverige i indeværende Aar: 1) Sagfører og Gaardbruger R. Geelmuyden (Nordhordland), 2) Lensmand i Skonevig C. C. Torns, 3) Kand. phil., Agronom H. Daa (Ørskoug i Sandmøre), Kand. phil. D. C. Alrup, Underkontrollør ved Brænderierne i 2det Distrikt, 5) Kand. phil., Agronom C. L. Konnau Hansen (Gudbrandsdalen), 6) Kand. phil. N. H. K. Seiberg (Aker), 7) Gaardbruger Ole Larsen (Jælle i Rysfylke), 7) Rejsende Agronom Johan Holmøesland.

Udlandet.

England. (Den dansk-tydske Strid. Slutted fra Nr. 11) Men hvad har tirket den store tydske Slange, hvad har øgget dens Galde, hvad har bevæget den til at opgive den forstandige tilbageholdende Politikk og atter vise sig paa det politiske Ocean's Overflade, ja endog i sin Vrede rende sig imod et af de Statsstykke, som befare dette Ocean: „Schleswig-Holstein“ — naar vi have nævnt dette frygtelig indholdsvangre Ord, føle vi, at vi have sagt Alt. Disse to Ord, sammenføjede paa denne Maade, ere Politikkens Schiboleth, dens Kabaler, dens Abrakadabra. Oldtidens hellige Rædsel for Draklerne i Delphi og paa Delos, for Sphinx's mørke Gaader, for Trophogios's Hule og Den Samothracens My-

sterier vare ikke at sammenligne med den Forførdelse, som „Schleswig-Holstein“ har indgydt Nutiden. Naar for fire eller fem Aar siden en Ven mødte Dig i St. James Street og mumlede „Schleswig-Holstein,“ husede Du pludselig paa, at Du havde et pludseligt Erinde i Banken. Naar han skrev Dig til: „Jeg skal hilse paa Dem med det Første og snatke en Times Tid med Dem om det Schleswig-holstenske Spørgsmaal,“ reiste Du strax fra Byen, om Du ellers havde din Forstand, og gav saadan Ordre: „Sig til Mr. Plageaand, naar han kommer, at jeg ikke vender tilbage før om nogle Uger.“ Hvor Du end gik hen, enten til Toppen af Snowdon i Wales, eller til Høilandene, for fra Ven Neviss's skaldede Tinde at se over til Sky og Verne imod Vest eller til Orkney eller til Skotland, forfulgtes Du af den samme Rædsel for, at En eller Anden skulde tage fat paa en Knæp i din Kjole og venlig spørge Dig om din Mening angaaende det Schleswig-holstenske Spørgsmaal. Hvilken Glæde derfor, at Diplomatene i 1852 forkyndte, at den Schleswig-holstenske Sag var ordnet, at denne, den kjedeligste af alle kjedelige Ting, dette Foster af tydske Professors Spelulation, var faldet, at Schleswig skulde være Schleswig og Holstein Holstein; men at Schleswig-Holstein havde ophørt at være til. Sandelig, har der nogensinde været glade Mafyn i Klubberne, saa var det, da dette herlige Budskab blev forkyndt. — Men vi glemte Forbundet. Forbundet var foreløbet i Schleswig-Holstein. Denne ærverdige Korporation sagde til sig selv: „Det tro Hjerte glemmer aldrig, og at elske en Gang, er at elske for evigt.“ I alle disse lange Aar, efter at Schleswig-Holstein længe har været død og begravet, er Forbundet i sine Dromme vendt tilbage til Gjenstanden for dets Kjærlighed, og kan ikke overtale sig til at tro, at den ikke lever mere. Vi for vor Del ønske hjertelig, at det var muligt, at „Schleswig-Holstein“ levede paa en Betingelse, nemlig at han — vi forudsatte, at Schleswig-Holstein er Elsker — kunde en Gang for Alle forenes med Forbundet, og at de Begge vil trække sig tilbage til Maanen for aldrig at vende tilbage. Men det er komplet umuligt, at det mystiske og uslykkelige Schleswig-Holstein, som vi have seet, med alle sine store Forhaadninger og Fremtidsplaner sælledes i hin erymanthiske Jagt af Herkules = Palmerstons Spyd, og Forbundet har saaledes flynget, vredet sine Hænder og ventet paa det „mer er nimmischlungne“ Schleswig-Holstein, indtil det er bleven forrykt. Det har aldrig ophørt at bebrejde Danmark, at det har været Aarsag til dets Sorg, det har sat en Stopper paa Danmarks Hjul, saa ofte denne Stat vilde gjøre et konstitutionelt Fremskridt, det har dikteret en umulig Forfatning for hele Monarkiet i Haab om at undertrykke det danske Element i Repræsentationen ved en tydsk Majoritet, og da det nu ser, at en saadan Forfatning ikke kan gaa, har det givet sig til at kjævles med Danmark, fordi dette Land ikke har villet forandre Forfatningen i tydsk Retning. Da det nu viser sig, at de Danske ikke vilde give efter, er Forbundet ifærd med at give Hannover Ordre til at bemægtige sig Holstein og Lauenburg med en Arme paa 26,000 Mand, med-

mindre Danmark falder tilføie. Det paaftaar rigtignok med Foreffelsens sædvanlige Skjelmeri, at dets eneste Formaal er at flikke Holsteins og Lauenburgs Rettigheder, men det Spørgsmaal, som egentlig ligger paa Bunden af det Hele, og som Danmark ikke mindre end Forbundet bestræber sig for at holde udenfor, er det, om Schleswig skal være tydsk eller dansk. Det var dette Spørgsmaal, som gav Anledning til den sidste Krig og de uendelige Underhandlinger, som fulgte efter den, og det vedbliver at være Spørgsmaalet, trods Forklædning og Maskering. Europas Stormagter have afgjort dette Spørgsmaal. De have henvist Schleswig-Holstein til Drommeberdenen sammen med andre politiske Fantasier, der ellers ere blevne realiserede, og vi antage, at de ikke vilde tillade, at Danmark forulempes og Europas Fred forstyrres, fordi Tydskland endnu trakter efter Besiddelsen af en dansk Provinds, der aldrig hørte til Forbundet, og uden hvilken Kongeriget Danmark neppe kunde siges at bestaa. Os forekomme de danske Forslag billige og fornuftige. De stemme idetmindste med sund Sands, en Egenffab, som al vor Agtelse for Tydskland ei kan bevæge os til at tillægge det. Denne Plan er en Forfatning for Danmark til Ederen. Udover denne Flod hører Danmark op, og Tydskland begynder. Holstein-Lauenburg skulde derfor som tydske Provindser, idet de vedblive at regnes som Dele af det danske Monarki, ffønt ikke det egentlige Danmark regjeres netop paa samme Maade, som Luxemburg regjeres, idet det er en tydsk Provinds, og dog udgjør en Del af Kongen af Hollands Besiddelser. Det er Alt, hvad Tydskland har Ret til at forlange, og dette er, hvad Danmark er villigt til at indrømme. Lad Forbundet vogte sig for at spille Busfemand lige overfor en lille Nabo, og lad det navnlig opgive den Indblanding i den indre danske Politik, i hvilken det nylig har vist en saa uvant og saa ufornuftig Virksomhed."

Storbritannien. Irlands Velstand tiltager mærkeligt. Meget Land er gjort dyrkbart, meget bliver draineret. Færdigten tillager, og denne passer fortræffeligt til Londons Nærhed — det største Kjødmarked i Europa — som for forstærkedelen har hentet sit Behov fra Slesvig og Holsten. Kvægværdien i Irland er steget (fra 1841 til 1855) fra 19½ til 33½ Million. Velstanden aabenbarer sig i Beløbet af Aarissen (udenlandsk Told), som fra 1850 til 1856 steg fra 1,400,000 £ til 2,600,000 £. I Aaret 1851 vare mod 10 Aar forhen Husene af første Rang foregedede med 10,084, Husene af anden Rang med 54,574, Hyttene med 2 og 4 Værelser med 8415; men derimod ere de Lerhuler, som benyttedes til Baaninger, aftagne med 355,689. Det Proletariat, som i Hungersaarene i Hundrede Tusinder faldt den offentlige Vælgjorenhed til Byrde, er efterhaanden forsvunden. Dndet naaede i 1849 sin største Hoide, da 1,142,766 Personer modtog 2,177,651 £ St. i Almisse, medens i 1856 Antallet allerede var sunket til 47,677 Personer og Pattigskatten kun udgjorde 1 s 2½ d paa hvert £ direkte Skat. Med Velstanden have Forbrydelserne formindsket sig; thi i Aarene 1852—1855 inkulffte formindskedes Straffedommene i følgende Skala:

10,454, 8714, 7051, 5220, og Dødsdommene: 23, 15, 6, 5; men overhovedet fulddyrdedes kun 19 saadanne Domme. Fra 1845—1851 er Drægtigheden af de ind- og udgaaende Skibe betydelig forøget.

Frankrig. Den 13de d. N. Kl. 7 om Morgenen bleve Desini og Pjerri henrettede. Rindios Straf er bleven forandret.

— Det franske lovgivende Korps har antaget et Lovforslag, hvorved der for Regjeringen aabnes en Kredit af 1,200,000 Franks, til hemmelige Udgifter i Anledning af den offentlige Sikkerhed.

— Prinds Jerome er bleven betænkelig syg.

Grækenland. Staden Corinth er bleven næsten ganske ødelagt ved Jordskjælv den 21de s. M. Derved Dræbtes Antal udgjorde 20 og de Saaredes 50. Jordskjælvet varede blot 8 Sekunder. Dog ikke blot Corinth, men flere Byer i Dmagnen lode meget og havde Døde og Saarede.

Asien. Ifulde Privatbreve fra Ostindien er Englaendernes Stilling i de øvre Provindser betegnet som meget usikker. Oprøret antager mere og mere en populær Karakter. De engelske Stridskræfter vise sig overalt utilffrøffelige. I saare mange Distrikter gribe endog Landbeboerne til Vaaben.

— En Skrivelse fra London af 2den d. M. medder, at en af 11 Skibe bestaaende Divisjon af de Allierede forlod Canton den 14de Januar for at begive sig til det gule Hav. Man forffrker, at denne Divisjon skulde seile opad Pey-Ho til Uai-Ho, hvorfra man haabede at kunne skaffe Depescher til Peking. Man havde besluttet sig dertil, da Mandarinerne ikke vilde besatte sig med denne Mission. Pey-Ho er en af de vigtigste Floder i China og staar ved Kanaler i Forbindelse med Peking.

Almanacken for 1859 vedkommende.

De Kommissionærer, der ønske at forhandle Almanacken og Kalenderen for 1859, annødes om godhedsfuldt snarest muligt at opgive deres omtrentlige Forbrug og indsende Rekviffitioner til Under tegnede, der har overtaget Forlaget for 5 Aar. Adressen samt andre ved Forsendelsen nødvendige Oplysninger bedes nøiagtigt opgivet, hvilket betydeligt vil lette og paastrynde Expeditionen. Paa hvert 10 Exemplarer gives 1 Exmpl. frit.

Christiania den 19de Marts 1858.

W. C. Fabricius.

Udgiverens Adresse:

J. Schrøder. Bøll i Bærum.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af **W. C. Fabricius.**